

F O A I E

pentru

minte, inimă si literatură.

№. 33.

Luni, 18. August

1847.

Бъжреци 1847, Ізліе 24.

Domnule Редактор!

(Дикоеере.)

V. Математичіе елементаре дн Церманія ка ші дн Франція, фак парте дн дмвдътъра колеціалъ саѣ цимпазіалъ. Ачеастъ дмвдътъръ пѣ съ сокотеше тревзінчіосъ пѣмаі ачелор че воеск ашї фаче о специалитате дн врезна дн пѣмероаселе апликаціи але ачестїи шїнде, дар съ сокотеше къ мѣлт къвѣнт фѣрте фолосітоаре десволтърїи інтелектѣлѣ шї форпѣрїи знеї жѣдекъдї дрепте шї раціонале. Дн колецііе Франціи дмвдътъра математичеї съ дмпарте дн дої ані, зп аи де дмвдътъръ елементаръ дн класѣл днтѣз де фїлософіе, копрінде аритметика, геометрія шї алгебра; авѣл де ал доїлеа копрінде алгебра свперіоръ саѣ теорія цепенералъ а екѣацілор, трїгонометрія, геометрія апалітїкъ саѣ апликація алгебрїи ла геометріе, прїнчіпїи де геометріе дескрїптивъ шї статїстика; дн Церманія пѣмаї математичеле елементаре фак парте дн дмвдътъра цимпазіалъ, челелалте пѣрдї інтръ дн програмѣл факѣлтѣдїи де фїлософіе.

VI. Дн шїнде эле патѣрале съ фаче тіперїлор зп кѣрс де фїзїкъ, дн кѣре съ трактеазъ деспре пѣтерїле шї леціле патѣрїи атѣт прїи теорїе кът шї прїи есперїендїи, оаре кѣре къвошїнде елементаре де хемїе шї де історїе патѣралъ; дн Церманія днсъ ачесте дмвдътърї фак парте дн факѣлтатеа де фїлософіе, кѣре факѣлтате копрінде дн літере, фїлософіе шї шїнде къ мїкъ деосевїре пѣрдїе че се дмвадъ дн Франція дн ачеле доаѣ класѣрї, кѣре поартъ пѣміре де класѣрї де фїлософіе. Дн Прѣсія дн маї мѣлте рѣндѣрї с'а пропѣс ка фїлософіа съ фїе ка зп комплімент дмвдътърїеї градѣлѣ ал доїлеа, шї фѣръ дндоїалъ ачестеї ідее ва ізѣвѣтї днсѣршїт.

VII. Мѣзїка вокалъ маї дн тоате цїмпасїіе цертмане есте овлігаторїе, дн Франція пѣлѣ акѣт есте овлігаторїе пѣмаї дн теорїе, дар пѣ ва трече мѣлт шї ом ведео а фї атѣт де къвѣтатъ ка шї дн Церманія.

VIII. Дн колецііе Прѣсіеї лімба франдезъ есте овлігаторїе, ка шї дн колецііе Франціи зпа дн лімбеле цертманъ саѣ енглезъ.

IX. Дн Франція дн челе дѣв класе дѣпъ зртѣ кѣре пѣртъ пѣміреа де класе

de философіе — съ копринде дѣвѣцѣтъ-
ра лоѣчеі, метафѣзичеі, моралеі ші дре-
птѣлѣ патѣрїи ші ал неатѣрїлор. Ънвер-
сїтатеа Франчіеі пѣ кѣпоаще нїчї зп тра-
ктат методїк де фїлософїе колеѣїалѣ, дѣ-
сѣ рекомѣндѣ професорїлор сѣ се ажѣте
кѣ кѣрѣїле зрїшѣтѣре дїн авторїи чеї веки:

Диалогѣрїле лѣї Платон.

Аналїтїчеле лѣї Арістот.

Трактатѣл де фїлософїе ал лѣї Чїчерон.

Дїн фїлософїи чеї пої рекомѣндѣ :

Augmentum scientiarum шї Novum or-
ganum ал лѣї Бакон.

Metoda лѣї Дека т.

Meditaѣїле лѣї Паскал.

Лоѣїка дела Port royal.

Teodїchea лѣї Leibnitz.

Кѣзѣтареа адеврѣлѣї de Mallebranche.

Деспре фїїнда лѣї Дѣмнезеѣ де Фе-
нелон.

Лоѣїка лѣї Wolf.

Дитродѣкѣїе ла фїлософїе de Grevesend.

Прїнѣїпѣрїле де дрептѣл патѣрїи де
Бѣрламатї.

Дїн Кондїїїак трактатѣл сїстемелор,
мещешѣгѣл де а гѣндї шї лоѣїка.

Скрїсорїле лѣї Euler ла о прїнѣеасѣ
цѣрпанѣ.

Дїпчеркѣрїле аналїтїче асѣпра факѣл-
тѣдїлор сѣфлетѣлѣї de Charles Bonnet.

Франѣезїї кѣ тѣлѣт кѣвѣот аѣ ашезат
дѣвѣцѣтѣра фїлософїеї ка зп комплїмент
ал дѣвѣцѣтѣрїлор градѣлѣї ал доїлеа; дѣ
ачесте дѣбѣ класе тїнерїї дѣвадѣ а лега
шї а коордїна дїтре дѣнселѣ кѣпоїдїнде-
ле че аѣ доѣвѣндїт.

Мѣ опреск Домпѣле пѣптрѣ асѣдѣтѣ,
шї дакѣ веї жѣдека кѣ ачесте деслѣшїрї
мерїтѣ вѣгареа де сѣатѣ а четїторїлор

gazeteї Дталѣ, воїѣ зрѣта трїмїдїндѣдї пла-
нѣл де дѣвѣцѣтѣрѣ колеѣїалѣ че ам дат
рѣпосатѣлѣї ворнїк Алекс Балш дѣ анѣл
1844, пѣ кѣнд сѣ афла епїтроп ал дѣвѣ-
цѣтѣрїлор пѣвлїче дѣ Молдова, план дѣпѣ
каре ашї фї дорїт сѣ веї ашезатѣ дѣ-
вѣцѣтѣра дѣ колеѣїл дїн Іашї; ам прїї-
мїт дѣ програме тот че тї сѣ пѣрѣт маї
раѣїонал дѣ колеѣїїле Франчіеї шї дѣ цїм-
паїїїле Цѣрманїеї, пѣ зрѣтѣ воїѣ зрѣта а
тракта деспре дѣвѣцѣтѣра дѣналѣ шї де-
спре дѣвѣцѣтѣра професїоналѣ.

Деокандатѣ прїїмеѣде Домпѣле прїе-
тенеѣеле теле дѣохїпѣчїїнї.

ION GHICA.

СПїCHE ИСТОРИЧЕ.

Сѣпт ачест тїтлѣ хотѣрѣїѣ а дѣпѣр-
тѣшї дїн кѣнд дѣ кѣнд пѣптрѣ чїтїторїї
ачестѣї жѣрнал, карїї пѣаѣ авѣт дѣ тїперѣ-
де кѣмп а се фаче кѣпоскѣдї кѣ лїмѣва
латїнѣ, тот че се афлѣ де интерес пѣптрѣ
ромѣнї дѣ кронїка че аѣ скрїсїо Фѣксїе,
Лѣпїн, Маса шї Олтард, де дѣпѣрѣлѣ шї
алдї вѣрѣвадї лїтерадї дїн паѣїа сѣсеаскѣ,
дїн каре кронїкѣ, дѣпѣл кѣмп сѣаѣ авїсат шї
дѣ зѣл дїн пѣтерїї Фѣїеї пѣптрѣ мїїте-
їїнїѣ шї лїтератѣрѣ, томѣл I. аѣ шї вѣ-
зѣт лѣмїна. Остенеала ачѣаста о дѣкре-
деам пѣгрѣшїт зѣлї кондеїѣ маї аѣер шї
маї ѣмѣлат пѣ кѣмпѣл исторїеї декѣт е ал
шеѣ, де кѣтѣва ашї фї кѣѣетат а лѣкра зп
че прагматїк, шї їарѣш дакѣ дѣпѣрѣїѣ-
рѣрїле пѣар чере, ка ачесте датѣрї исто-
рїче сѣ еасѣ кѣт маї кѣрѣнд ла лѣмїнѣ
шї дѣ лїмѣва ромѣнѣ, їар маї алес, кѣ
пѣпѣл сѣ аїѣѣ алѣл окасїе а о чїтї кѣ

ректора ши реведереа типриреї ачелеї, de voie de nevoie фвіз сїлїт а о чїтї пълъ акѣт де патрѣ пълъ дп чїнчї орї. Пълъ дкѣт сѣпт де адеврѣте датеїе деспре прїнчїпїї, карїї аѣ domnit дїн тїмп дп тїмп дп Молдаво-Ромънїа шї карїї сѣпт ѳренкѣт десвдї дп ачеастѣ кронїкѣ, вор пѣтеа жвдека їсторїчїї ромънї дїн ачеле прїнчїпате, дѣпъ че ле вор алѣтѣра кѣ їсвоалъле мор їсторїче че ле аѣ амълъ. Ско пѣл меѣ кѣт ам зїе, аѣ фост пѣтаї а ле традѣче словод дїн лїмѣа латїнъ дп кареа сѣпт скрїсе, дп чеа ромънъ. Дечї ла фа да 49 се чїтеск виеїе ка ачестеа:

Не кѣнд Солїман дппѣратѣл тѣрческ дпчїпсесе кѣ остеа са чеа де 140 тїї Вієпа, Петрѣ воїводѣл Молдавіеї дптрѣнд дп Трансїлѣанїа, прѣдеазѣ треї сказне секвїещї шї ажѣогънд дп цара Бѣрсеї, дшї ашеазѣ ѳстеа ла орѣшълъл Фелдїоара, че се зїче дп лїмѣа цертанъ Марїенѣвѣрг. Прїчїпа рѣсвоїлѣї аѣ фост, кѣ воїа сѣ апѣче корѳна пептрѣ рецелє Іоан, кѣ каре ера алїат. Неферїчїта ловїре се фѣкѣ дп 2, їар дѣпъ алѣл дп 22. Івнїе, дп каре тѳтѣ ѳстеа Бѣрсеї аѣ апѣс. Се зїче кѣ ловїреа ар фї devenїт неферїчїтѣ дїн прїчїна продїцїеї секвїлор; кѣчї Стефан Маїлат*), пѣрѣсїт де содїї Ніколае Герендї, Валентїн Тѳгѳк, Гаснар Хорѣат ш. а., кѣнд аѣ възѣт, кѣ треѣїеїе сале грѣѣеск сїпре пепрїчїїне, аѣ лѣагѳ ла фѣгѣ, шї ажѣогънд ла вї под песте о апѣ, се вѣгѣ сѣпт ел шї аша дшї пѣстрѣ вїада. Лѣпѣл Бет-

вѣлїреа ачеста а лѣї Петрѣ дп а. 1527, кѣнд рецелє Іоан се аѣла докѣ дп Полонїа, шї зїче кѣ Петрѣ маї дптѣї ар фї копрїне Вістрїга шї пе локвїторїї еї їар фї деспоїат.

Дѣпъ ачестѣ ловїре Петрѣ с'аѣ репторє дп Молдавіа, де внде възѣнд кѣ брашовенїї рѣтѣн пе лѣѣгѣ крѣдїнда че аѣ дат лѣї Фердїнанд, де поѣ аѣ порнїт кѣ оасте асѣпра Брашовѣлѣї, шї дп рестїмп де треї септѣтѣнїї аѣ сѣѣрмат апѣрареа чеа де лемнѳ дїн мѣнте, дпекѣнд пе локвїторїї кѣ фок шї кѣ фѣт, їар пе алдїї дѣкѣндѣї дп ровїе, дїн каре авїа се пѣтѣрѣ рескѣмпѣра кѣ таре пѣтере де ванї дп зїоа лѣї Сїмон шї Іѣѣа.

Тот дп ачелѣ ап Лавдат, маї тареїе оастеї дїн Цара ромънеаскѣ се дпчеркѣ а копрїнде четѣдѣїа Браѣлѣї, дпсѣ фѣрѣ врѣшї ресѣлат, кѣчї о апѣра таре Іоан Хох вї четѣдѣан дѣла Брашов.

Стефан Маїлат дѣче песте тѣндї дп Цара ромънеаскѣ пе вї Моїеї ѳрекаре, пе кареїл шї фаче воївод. Пептрѣ ачест лѣѣрѣ пѣкѣжндѣсе тѣркѣл, сѣпт а кѣрѣї пѣтере стетеа атѣнчї Цара ромънеаскѣ, аѣ їнтрат кѣ ѳсте таре дп цара Бѣрсеї, шї дпчїогънд Брашовѣл, аѣ прѣдат тот дїпѣтѣл кѣ фок. Де ачї трекѣнд прїп тѣгѣра Кодлеї дп Трансїлѣанїа, се пѣртѣ песте тот дѣштѣнеще, лѣнд дп ровїе фетейе шї копїїї повїлїлор, пептрѣ кѣ п'аѣ воїт сѣл ажѣте ка сѣ пѳтѣ копрїнде Брашовѣл; дечї тѳте ле прѣдеазѣ шї ле нїтїеще. Ла фада 61 скрїе аша:

Ла апѣл 1561. Іаков деспотѣл грѣк че се трѣдѣа дїн їнсѣла Кїо, венїнд ла Брашов шї пептрекѣнд аколо кѣтѣа тїмп,

*) Фамїліе повїлѣ ромънъ дїн дїстрїктѣл Фѣгѣрашѣлѣї, кѣт аратѣ хрїсоавеле векї. Р.

испитеще то̀те кѣ викленіе. Де а̀чі порне-
ще ла Бістріцѣ ші кѣ о́бсте де тижлок
че шіаѣ адзнат дін Полонія, пѣвълеще дн
Moldavia, vnde дитѣрїнд кѣ ел ар фї клі-
ропотѣл чел лецївїт шї кѣ лѣї і с'ар кѣ
венї цара, алзогѣ кѣ пѣтереа не воїво-
дѣл Александрѣ шїшї свѣзне провинція.
Днсь Александрѣ чел алзогат ла а. 1565
реквлегндѣшї пѣтерїе шї лѣнд шї оа-
сте тѣрчѣаскѣ, кѣ кѣцет де а'шї рекѣщїга
цара, днкїде не деспотѣл дн кастелѣл де
ла Съчеава, каре ла кѣвѣнтѣл днпѣратѣ-
лѣї тѣрчѣск шї ал лѣї Іоан, рецелѣї дн
Transilvania се свѣзне; днсь кредїнда пѣ
с'аѣ пѣзїт; кѣчї Александрѣ пѣвнд тѣна пѣ
ел, л'аѣ оторѣт шї л'аѣ тѣїат дн патрѣ
пѣрдї, трїмїдѣндѣї капѣл ла днпѣратѣл
тѣрчѣск.

Ла а. 1574 Іван воїводѣл Moldavїeї,
неврѣнд а копчеде тронѣл лѣї Петрѣ, не
каре днпѣратѣл тѣрчѣск дн ашезасе дн
локѣл лѣї, се ловеще кѣ тѣркѣл дн кѣте-
ва рѣндѣрї шїл вате; днсь днфѣрїндѣсе
останѣл дн вате шїл прїнде де вїѣ, апої
ка сѣл отѣре маї тїрѣнеще, дн леагѣ кѣ
тѣїнеме шї нїчїореме де козіме кѣтїелор
шї аша дн сѣшїїе дн патрѣ пѣрдї.

Дн скѣрт дѣпѣ ачѣеа днпѣратѣл тѣр-
чѣск аѣ лѣпѣдат дн трон не Петрѣ, трї-
мїдѣнд дн локѣл лѣї не зн Іанкѣла оаре-
каре, че дн тїка копїлѣрїе с'аѣ фост кре-
скѣт дн четатеа Брашовѣлѣї, крѣзѣндѣсе
а фї фїїѣл лѣї Ваїс Іорг пеларїѣл, а кѣрѣї
месерїе о шї днвѣдасе Іанкѣла. Ачѣста
крѣскѣнд маї таре, афлѣ не трѣпѣл сѣѣ
оарешїкаре семне, шї днтрѣвѣнд не тѣ-
тѣса Катарїна, кѣ че ар фї ачѣлеа, аѣ прїї-
мїт респѣнс, кѣтѣкѣ ел ар фї фїїѣл знїї
voivod; дн прїчїна ачѣаста аѣ шї сѣферїт,

ка татѣл сѣѣ Ваїс че ера от авѣт сѣл
desmoшенїаскѣ, маї вѣртос кѣ тѣпѣса се
сіліа днтрѣвна ал днкредїнда деспре челе-
зїсе. Днтрѣндѣсе ел дн ачѣастѣ пѣрере,
маї тѣрзїѣ се дѣсе ла Константинопол,
во-де арѣтѣндѣшї семне ачѣлеа ла кѣдїва
дн пѣрпѣрадї, прїн ажсторїѣл ачѣлора аѣ
ажѣнс ла прїнчїпатѣл Moldavїeї. — Ачї
ар фї пѣтѣт domni дн паче, де кѣтѣва п'ар
фї фост пѣдрѣнт кѣтре нїще оаменї дн
пѣрѣтѣщї, че венїсерѣ ла ел кѣ скоп де
а'шї кѣтѣа ѣрекаре дрептѣрї. Ел не ачѣ-
щїа невіновадї фїнд, пѣ пѣтаї кѣ іаѣ а-
лзогат, чї дн врѣтѣ іаѣ пѣс шї ла прїа-
сѣре; ва маї тѣрзїѣ се апѣкѣ шї вѣтѣтѣ
шї не солїї полонї че трекѣрѣ не ла ел.
Дѣчї рецеле Полонїеї днщїїндѣнд деспре
ачѣсте пѣдрѣнтѣдїрї не днпѣратѣл тѣр-
чѣск прїн скрїсѣре, се рѣгѣ, ка депѣртѣнд
де не трон не ачѣст вѣчїнѣїнгат, сѣ ре-
ашѣзе не Петрѣ чел скос.

Ачѣстеа тоате амїросѣндѣме Іанкѣла,
аѣ врѣт сѣ скапе кѣ фѣга днкѣ де тїм-
пѣрїѣ, дѣчї кѣлегндѣшї тот тесаврѣл, аѣ
лѣат'о прїн Рѣсіа, врѣнд а се траѣе ла Цер-
манїа; днсь дн пѣпорочїре кѣзѣ дн тѣї-
нїле полонїлор, карїї дн порѣнка рецелѣї
лор дн оторѣрѣ ла Лемберг дн а. 1582
шї мошїїле і ле копфїскарѣ, лѣсѣнд пѣтаї
о парте пѣнтрѣ фетемеа шї копїїї лѣї.
(фага 71.)

Ла а. 1585 domnea дн Valachia тѣп-
теапѣ Петрѣ Dїmїtrїe Радоловїч, зн прїн-
чїне днцелент шї днвѣдат, каре кѣнодѣеа
маї тѣлте лїтѣї. Ачѣста вѣтѣтѣ днтрѣвн
кїп вшор не Беклерберг, прїмарїѣл пре-
фект ал тїлїдїеї тѣрчѣщї, неврѣнд а кѣт-
пѣра дѣла ел кѣ 60,000 де галбенї о ко-
рѣпѣ де авр, лѣкратѣ тїнѣнат шї днфрѣтѣ-

седатъ къ петрії фърте преціоасе. Ърта-
реа фѣ, къ принципеле прин калотни пѣско-
чите къзънд дн дисградіе ла дмпѣратѣл
търческ, аѣ фост сіліт а се да жос де пе
трос. Маі тързіѣ фѣ кіемат прин Чазш
ла Константінопол; ел дпсѣ темъндѣсе а
вени дн фада дмпѣратѣлѣ ш'аѣ кълес те-
саврѣл ші къ пѣціні осташі трекънд песте
мвоці дн цара Бѣрсеі, аѣ воіт а вени ла
принципеле Трансилваніеі.

Дн тимѣл паресімілор ажѣгънд вѣр-
ѣл мѣтелѣ „Ла крѣче,“ знде есте тер-
мінѣл днтре Валахія ші цара Бѣрсеі, а-
коло аѣ шеѣт, ші кіемънд воіеріі ла сіне,
аѣ порѣвчѣт осташілор, ка фіекаре сѣ'ші
декарче пѣщеле, ші семпеле мілітаре,
каре се пѣтеск стѣндарде, сѣ ле дпторкъ
ші сѣ ле дпфѣшѣре ла олатѣ, неврѣнд
а арѣта вр'о маіестате афарѣ де терміні
провінчіеі сале, чі дн контрѣ а доведі
прин тоте апѣкѣтѣрѣле, къ каде ла дндѣ-
рѣеа принципелѣ Трансилваніеі.

Днтрѣнд дн цара Бѣрсеі жоі, аѣ
трас ла преотѣл лѣт-ран дела Рошпов а-
пѣме Сімон Масса поаптеа днтре 11 ші
12 оаре. Дѣпѣ че петрекѣ ачі дн паче
треі зіле, с'аѣ трас ла Кодлеа, знде вѣ-
зънд, къ неше сѣкѣ ші повілі ді ате-
піндѣ віаѣа, ш'аѣ скѣмват вестмінтеле къ
ѣн дѣран, ші аша аѣ фѣціт прин тіжло-
кѣл дѣштанілор, аскѣзъндѣсе прин ажѣ-
торіѣл преотѣлѣ Георгіе Хіршѣрі, днтр'о
грѣділѣ. Днтр'ачеѣа і се рѣпеск тоте а-
веріле, фѣрѣ врео лѣпѣ сѣѣцѣроасѣ, къ-
зънд пѣмаі доі дн аі сѣі дн мѣгѣра Код-
ліі. Ел петрекѣ кътеѣа зіле днтр'о късѣѣѣ
фѣрте прѣстѣ а зпѣі ціган. Де ачі трасе
ла Хелтіі, дпсѣ пѣ ла преот, чі ла ѣн дѣ-
ран де рѣнд. Дн Хелтіі вени ла Мѣгѣ-

рѣш, знде дпші арѣвнѣ ѣн кърѣш, каре
сѣ'л дѣкѣ ла Мѣрія Са Франчіск Кенді.
Дар ачі трѣдъндѣл дн кіпѣл чел маі рѣ-
шіпѣторіѣ ѣн ом де піміка ші пемѣлѣѣ-
міторіѣ апѣме Тома Кох, кърѣіа ді фѣ-
късе мѣлт віне, аѣ фост принс де кътре
мадістрѣл четѣденілор дн Медіаш, каре
ера пѣріотеле ачелѣі Тома. Ачеста аде-
къ къ къѣет де а арѣта о мѣлѣѣтѣре прин-
ципелѣі пострѣ, аѣ порѣвчѣт сѣ'л дпторкъ
де пе дрѣт, къчі трекѣсе де четате, ші
де лок аѣ тріміс ѣн ом ла кърте; знде
дпсѣ аѣ дпделес, къ къ фапта ачѣеста пѣ
ѣа меріта пічі о градіе. Гѣвернаторѣл аѣ
дат порѣвкъ, ка дндатѣ атѣвчѣ дн тіѣзѣл
попціі сѣ'л дѣкѣ дела Медіаш ла Хѣст,
кареѣа есте о фортѣреадѣ дн пѣрдіеѣе Ън-
гаріеі де жос, маі алес къ ші принципеле
Петрѣ череѣа ка сѣ фіе дѣс ла ѣн лок маі
комод. Аколо дн фортѣреадѣ дпкіс фінд
днтр'о кътарѣ зѣмрѣсѣ ші фѣрте прѣстѣ,
дѣпѣ кът спѣнеѣа фаміліаріі лѣі, ар фі мѣ-
рѣт пѣте ші де фѣме, къчі і се дѣдеѣа пѣ-
ціпѣ ші сѣѣѣіре тѣккаре, де кътѣѣа прин
деосевітѣ мѣіестрѣі ші ажѣторіѣ дѣтне-
зееск пѣ ар фі скѣпат.

Дѣпѣ че адекъ петрекѣ ел аколо доі
ані, днтр'о пѣпте се апѣкѣ ші'ші фѣкѣ о
ѣвне дн вестмінтеле сале ші дн алте ма-
теріі, пе карѣа се словозі дн жос ші тре-
кънд песте деалѣрѣ ші вѣі, ажѣнсе ла Ка-
шовіа, знде аѣ фост прііміт къ тоатѣ о-
поареѣа де кътре Іоан Рѣѣер, каре дѣндѣі
о сѣітѣ къвііпчоасѣ, дн трімісе ла дмпѣ-
ратѣл романілор.*)

Де ачі теарсе дн Італія, днтрѣ дн
Рома ші фѣкѣ о вісітѣ ла папа, ші аша

*) Ла чел пемѣсск

девені до крѣпоща ши фамилиаритатеа тѣ-
тѣрор принциплор. Къчи тоѣ се тира де
аерѣ ши фада лѣи чеа маѣстатикъ, де вор-
ѣреа лѣи чеа кѣратъ маѣ до тоате лимѣ-
ле Европеи ши де палта лѣи доделепчѣне.

Къ ажѣторѣла ачестора вені ел ла ре-
целе Франчѣи, ши къ сѣѣтѣреа ши ажѣ-
торѣнда лѣи ши а алтор принципі прин соли
ши прин дарѣрѣ тарѣ с'аѣ мижлочит ла дѣ-
пѣратѣла тѣрческ, ка сѣи деа воѣе, сѣит
кѣвѣнт де кредѣнѣкъ къ пѣла ва оторѣ, сѣ
вѣе ла Константѣнопол спре а'ши рекѣ-
щѣга трѣнѣла. Дечѣ мергѣнд къ ел соли
Франчѣи ла Константѣнопол ши доделегѣнд
къ Рѣмѣнѣа ар фѣ менѣтъ пентрѣ вѣл алѣла
апѣте Влад, зѣкѣла лѣи Михѣеа, с'аѣ пѣ-
кѣжит, ши аѣ дѣченѣт а се черта къ паша
зѣкѣнд, къ прин тѣсѣра ачѣаста с'ар вѣола
(вѣѣтѣма) пачѣа че допѣще дѣтре ачѣ-
сте дѣѣ пѣтерѣ, пѣврѣнд а фаче аѣтѣа вѣе
до фавоареа рецелѣи Франчѣи. Паша аѣ
ресѣнѣе пе скѣрт зѣкѣнд, къ дѣпѣратѣла
тѣрческ спре доваѣ ачѣастора іаѣ дѣкре-
дѣнѣат о царѣ дѣствѣла де таре, ел дѣсѣ аѣ
administrat'о рѣѣ, ши апоѣ поѣтит фѣнд ла
дѣпѣратѣла сѣ деа радѣжѣе, аѣ фѣдѣт къ
рѣшѣне до алте пѣрѣѣ, лѣвѣнд къ сѣне ши
тѣсаврѣла, каре дѣкъ аѣ фост ѣн семп ал
пекредѣнѣеи лѣи. Асѣменѣеа, къ фѣнд кѣемат
де дѣѣ орѣ, п'аѣ воѣт сѣ вѣе, пѣлѣ кънд
маѣ пе врѣѣ аѣ трѣвѣт дѣпѣратѣла сѣ дѣ-
кредѣѣ алѣѣа цара. Аѣ доар рецеле во-
стрѣ ла вѣл ка ачѣла іар маѣ дѣкредѣе пѣ
гѣверѣла вѣеи провинѣи, чѣ пѣчѣ ал вѣеи мо-
ши. Къ тоате ачѣстѣа сѣит вѣи карѣи зѣк,
къ іѣнѣа пашѣи мѣндѣсе аѣтѣ прин соличѣ-
тареа солилор фрѣпчѣѣи кът ши прин сплен-
дѣделе дарѣрѣ, аѣ дѣчетат де а маѣ апѣра
аша таре кавса лѣи Влад. Дѣспре каре

лѣкрѣ азѣнд Влад, с'аѣ волпѣвѣт, ши до
15 зѣлеле аѣ ши тѣрѣт. До тѣмпѣла каре
се дѣтѣмпѣла ачѣстѣа, Пѣтрѣ дѣши пѣинѣеа-
зѣ кавса фѣарте вѣе до Константѣнопол;
къчѣ ажѣнѣе до амѣчѣдѣа ши амѣреа сѣро-
реѣ дѣпѣратѣла, кареа тѣрѣа дѣпѣ дѣжѣеа.
Дѣсѣ венѣреа лѣи Михѣеа, каре фѣсѣе кѣ-
мат ла кърте ка сѣ деа кърма до тѣла
лѣи Влад, іаѣ сѣѣрмат тоатѣ спѣранѣа.
Къчѣ ажѣнѣнд ел ла кърте ши доделегѣнд
дѣспре тоартеа лѣи Влад, де поѣ аѣ дѣче-
пѣт а ѣтѣла дѣпѣ трѣн, сѣлѣндѣсе аѣтѣ прин
дѣрѣрѣ кът ши прин арѣмѣнѣте а адѣче до
дѣсгратѣе пе Пѣтрѣ. Де ачѣ врѣѣ, къ се-
патѣла дѣпѣратѣла дѣтермѣнѣѣ, ка тоатѣ
кавса ачѣаста сѣ се таѣе сѣѣ прин жѣдѣкатѣ,
с'аѣ прин арѣнкарѣе де сорѣи дѣтре ачѣѣи
доѣ компѣѣиторѣ. Ла жѣдѣкатѣ лѣкѣла чѣл
маѣ апроанѣе де пашѣ аѣ фост дат лѣи Пе-
трѣ, каре акѣм прин жѣдѣкатѣ аѣ фост ши
къщѣгат принципатѣла. Дар доаѣ лѣкрѣрѣ
іаѣ стрѣкат маѣ къ сѣамѣ. Фѣл, къ аѣлѣн-
дѣсе до зѣсѣла трѣвѣнал де жѣдѣкатѣ ши ѣн
воѣерѣс фрѣнѣташ дѣн сѣѣта лѣи Михѣеа, ачѣла
спре а фаче ѣн компѣлѣмент Домѣнѣла сѣѣ
зѣсе, къ Пѣтрѣ п'ар фѣ леѣѣѣѣѣла моѣѣаѣ.
атѣнчѣ Пѣтрѣ рѣдѣкѣндѣсе де пе скѣн дѣ
трѣсе о палѣтѣ аколо до фада адѣнѣрѣи,
лѣкрѣ каре аѣ атѣрѣѣт мѣлѣт пе пашѣ; ал-
тѣла къ Михѣеа акѣм ажѣсѣсе прин ажѣто-
рѣла тарѣлѣи паша а корѣмпѣе пе тоѣи о-
фѣчѣалѣи дѣпѣратѣла, ка сѣ поатѣ доѣнѣе
къ вѣтѣрѣле пе Пѣтрѣ, дѣпѣ към с'аѣ ши
дѣтѣмпѣлат. Аша Пѣтрѣ пѣ пѣмаѣ къ пѣшѣ
пѣтѣ рекѣщѣга цара, чѣ пентрѣ дѣнрѣсѣеа-
да фѣпѣт с'аѣ пѣс ши ла принсоаре до ло-
кѣла че се зѣче шѣпѣте тѣрѣрѣи.

Іар Михѣеа къщѣгѣнд принципатѣла, маѣ
пѣинѣте де а се рѣдоарѣе, аѣ черѣт ка

пентрѣ вані къдї вор пѣтеа двче шесе свте
каї, съ і се деа дн тѣлъ Петрѣ. Вані
дн треї зїме с'аѣ шї депс, дасъ ел тїкъ-
лосѣа с'аѣ дншелат къ тѣїестріе. Къчї
днделегѣнд Петрѣ, къткъ черереа лѣї Міх-
неа пѣ се ва днплїні дѣпъ дорїнда лѣї, аѣ
къцетат зршѣтореа артъ. Се авшї зїоа
дн кареа треѣзїа съ се аршче Петрѣ дн
шаре днпїтѣа оаменїлор лѣї Міхнеа, пе
каре ел, днторкъндсе дн прїнчїпат, їаѣ
лѣсат дндрѣптѣа съѣ, ка съ фїе прївї
торї ла тѣртеа пшїтѣлѣї Петрѣ, їар ел
(адекъ Петрѣ) днврѣкат дн вестшѣнт
прїндїерїѣ де вїсїн, аѣ днтрат дн коравїе,
зндѣшї авеа портретѣа съѣ фѣкѣт дїп
лешнѣ шї днврѣкат къ ачелашї вестшѣнт
пе каре дн словозї дн шаре, їар дѣпъ а-
чееа дн торшѣнтъ къ тѣтѣ помпа, дѣнд
спре адеверїре ла оаменїї лѣї Міхнеа пѣ-
лѣрїа шї сїцїлѣа съѣ чел маї шаре, пе
каре прїмїндѣле Міхнеа леаѣ арѣтат дн
тоатъ дара, спѣпзврѣндѣле днтр'о ланче
палтѣ.

Днтр'ачееа пе Петрѣ л'аѣ пѣстрат къ
вїацѣ їанїчарїї саѣ солдацїї преторїанї, шї
аѣ фост поѣтїт де кътева срї ла фаца дн-
пѣратѣлѣї, ка съ деа рацїоне деспре те-
саврѣа че л'аѣ дѣс дїп царѣ. Ачї Петрѣ
се пѣртѣ къ сїнчерїтате; ел пѣтї пѣтаї
пе ачеїа, пе карїї їаѣ шївт къ аѣ фост ав-
торїї прїмарї аї дїрѣпїреї, саѣ ла карїї аѣ
фост днкрѣдїндат ел чева пентрѣ фолосѣа
вїїторїѣ, їар пе чеїалдї декларѣндѣї де
невїновацїї, їаѣ скѣпат де препѣс. Партеа
чеа маї шаре а тесаврѣлѣї фѣсесе дн ванї
гата, дѣпъ кът тѣртѣрїсеа ел шї дѣпъ
кът зршареа днкъ аѣ арѣтат, дн свтѣ де
чїпчї свте де мїї, каре дѣпъ норѣнка дн-
пѣратѣлѣї с'аѣ къѣтат къ шаре сїїндѣ шї

с'аѣ трїмїе днпѣратѣлѣї, дар свта ачееа
пѣлъ астѣзї пѣ с'аѣ пѣтѣт днплїні, пїчї къ
се пѣте. Маркъ Бенкнер, каре токма пе
ачеле времї се аѣла дн Константїнопол
трїмїе де кътре маїстратѣа де Брашов,
адаогѣ, къ дѣпъ спѣса лѣї Петрѣ, дїнтре
зпгѣрї ар фї къѣт препѣсѣа пе зѣл Com-
зрїніе шї пе гѣвернаторѣа Іоан Геддї, їар
дїнтре сасї пе Іоакїм Кох шї пе Іоан Ваїда
де днпреѣпъ къ фїїл съѣ. Пе ачедїа а-
рѣтѣндѣї Чїавшѣа Мѣстаѣа шї къ Бенкнер
ла паша, дѣпъ зїса лѣї Петрѣ, се зїче къ
паша с'ар фї днтрѣкат фѣарте шї ар фї
зїс дн лїмба тѣрчѣасѣа: „Аѣ тѣпкат к.
шї пѣ шїе че ворѣѣде, п'аре кап съ гѣ-
верне о царѣ.“ Дѣпъ ачестѣа маї тѣрзїї
се стрѣшѣтѣ Петрѣ шї дѣпъ кът зїче D.
Маркъ се оторѣ. Ва съ зїкъ, пѣ є пїчї
о пѣдежде де а маї ажѣпѣе ла прїнчїпат.
(Фаца 74—84.)

(Вор зрша.)

Де треї орї шепте ферїчїрї.

- 1) Е ферїчїт, каре пѣ днделеѣе пїмїк;
къчї пѣ ва фї днделес дн латѣрї.
- 2) Е ферїчїт, каре се лавѣ пѣ сїне;
къ ачѣаста алдїї шї аша пѣ їо фак.
- 3) Е ферїчїт, каре пѣ фаче вїне къ
пїменеа; къчї пѣї вор респлѣтї къ пемѣл-
цѣтїре.
- 4) Е ферїчїт, каре пѣ шїе четї; къ пѣл
вор сїмї се препѣтере ла газете.
- 5) Е ферїчїт, каре пѣ арѣ ванї шї пе-
вастѣа фрѣшоасѣа; къ поате dormї къ зшї
deskїсе.
- 6) Е ферїчїт, каре пѣ цїне касѣ; къ
пѣ ва авеа прїетенї де касѣ.

7) Е феріцит, каре пѣ креде; къ, пѣ се ва дошела.

8) Е феріцит, каре хълеще тоате; къ пѣл вор пѣмі партизан.

9) Е феріцит, каре афаръ де сіне пѣ ѡбеще пе нѣменеа; къ пѣ ва аваа ривали.

10) Е феріцит, кърѣа пѣ феръ акасъ; къ поате прѣнзи ла теаса алѣа.

11) Сънт феріциді стѣпизіі; къчі пѣ тревѣе се плѣтеаскъ дапе де кап.

12) Е феріцит, каре пѣ аре амичі вѣні; къчі до тимѣри греле маі вѣпор се ва де да ла сінгѣрѣтате.

13) Е феріцит, каре се паще магіар; къ аре тотдеазна вісѣри дѣлчі.

14) Е феріцит, каре пѣ аре нѣмѣк; къ пѣл вор деспоіе.

15) Е феріцит, каре е детор къ пѣлт; къ кредиторіі привегіазъ 'н локѣі.

16) Е феріцит, каре пѣ аре тревѣицѣ де адвокат; къ вестѣнѣтѣ дѣн зрѣтъ до ва ретѣнеа пе трѣп.

17) Е феріцит, каре къ а са пѣвастѣ фратоасъ локѣише пе а допѣлъ пѣрѣсѣтъ; къ пѣі ва тревѣі а се лѣпта къ смеі дошѣтепаді.

18) Е феріцит, каре пѣ тревѣе съ фіе доктор ла театрѣ, къ пѣ вор се чеарѣ дела допѣсѣл testimonіѣ фалс.

19) Е феріцит, каре се до банкрот де треі ори; къ ва пѣтеа клѣді треі касе до вліа Х.

20) Е феріцит, каре аре пѣдѣн де мѣпкат, къ пѣші ва стрѣка стомахѣл.

21) Е феріцит, каре пѣ аре се аценте чева; къчі аша ел допѣші се ва ажѣта пе сіне. — (Дѣн добеа де моде а Пѣдѣеі.)

J. J. M . . . y.

Ф А Б Ъ Л Ъ.

О сченѣ дѣн Іад.

Ачеле ценѣ де лібертате
Каре пе лѣте саѣ стрекѣрат,
До Іад лѣміна, егалитате
Допрѣ дрѣчѣте аѣ пресерат.

Драчіі, ка драчіі тоѣ се зпѣръ,
Тоѣ лібертате череа терѣѣ;
Лѣчѣфер допѣші се домерѣръ
Кѣ деспотѣзмѣл до shade рѣѣ.

Фѣоросѣл таргар пѣгрѣ ка поапте,
Бѣтрѣн ка тимѣл шѣ рѣрѣнѣт,
Ла рѣсѣнаре де лібертате
Дѣн темеліе саѣ фост клѣтѣт.

Допѣсѣл до принѣ съ алінарѣ
Тот валмашаѣл че саѣ допѣнс.
Пѣнтрѣ къ 'н прѣпѣ драчіі афларѣ
До лѣѣеа фѣреі ачесте скрѣіс:

„Допрѣперек знде есте,

Допрѣперек знде а фѣ,

Тотдеазна деспотѣзмѣл

Аѣ допѣт нѣі ва допѣні!“ —

1847, Феврѣаріе 15.

N. I.

Вѣстѣл лѣі Пѣвс.

Вѣстѣл е о статѣл пѣлѣ ла пѣпѣт а знеі персоне, прѣкѣн с'а фѣкѣт шѣ лѣі папа до Рома. Шнѣі вѣзѣндѣл къ кам допрѣрѣазѣ къ реформеле статѣлѣі, скрѣісерѣ сънт вѣстѣл лѣі папа, акѣі пѣте векѣс есте Маѣтаі, ачесте ворѣе: „Maſtaſ! che fai?“ Італіенѣше ва съ зѣкъ. „Maſtaſ! Че фачѣ?“ адекъ де тот допрѣрѣзѣзі. Аѣлѣнд ачѣста папа, допѣдѣт скрѣісе де десѣнт аша: „Aspettſ! Vedrai!“ (аѣѣапѣтъ, ведеаѣеі!) О алѣѣдѣтѣ четѣденѣі романѣ іаѣ допѣѣдѣнат мѣлте дарѣрѣі, допрѣ каре вѣзѣл шѣ зп ковор. знде ера кѣсѣт фѣрѣмос о вѣрѣскѣ десѣтѣсѣ. семн де зѣмлет лѣн шѣ допѣтѣшор. Папа се прѣѣѣкъ къ лѣѣ допрѣалт кѣп допѣлесѣл, шѣ зѣсе зѣмѣнд: „Мѣ вѣкѣр къ попорѣл теѣ се знеѣше къ мѣне ла пѣрѣре, къ трѣѣѣе а терѣе допѣт къ реформеле. (Шнѣі.)